

**Hoop, weerbaarheid en
brede welvaart
in Zeeland**
Najaar 2021

The Hope Barometer

THE
HOPE
PROJECT

Auteur van dit rapport:

Emma Pleeging

Erasmus Happiness Economics Research Organisation

In samenwerking met:

Steven van den Heuvel

Cees Tulp

The Hope Project

<http://thehopeproject.nl>

MEDE MOGELIJK
GEMAAKT DOOR

GOLDSCHMEDING
FOUNDATION
MENS • WERK • ECONOMIE

Woord vooraf

Sinds 2017 wordt er in Nederland onderzoek gedaan naar 'hoop', in de vorm van een samenwerking tussen de Erasmus Happiness Economics Research Organisation (EHERO, www.eur.nl/en/ehero) en het Institute of Leadership and Social Ethics (ILSE, www.etf-ilse.org). Een belangrijk onderdeel van dit onderzoek naar hoop is de Hoopbarometer, een zevendimensionaal instrument waarmee sinds 2017 elk najaar de mate van hoop gemeten wordt, onder de Nederlandse bevolking. Met ingang van 2020 is een deel van het onderzoek door ILSE verzelfstandigd in The Hope Project (www.thehopeproject.nl), een initiatief dat financieel wordt ondersteund door de Goldschmeding Foundation voor Mens, Werk en Economie (<https://goldschmeding.foundation>). Het is in opdracht van The Hope Project, en in samenwerking met HZ Kenniscentrum Zeeuwse Samenleving, dat EHERO dit jaar een meting heeft uitgevoerd in de provincie Zeeland, in aanvulling op een landelijke meting van hoop, teneinde meer inzicht te krijgen in de manier waarop de hoop van Zeeuwen zich verhoudt tot die van andere Nederlanders. Deze rapportage biedt een weergave van de resultaten van deze meting.

Hoop in Zeeland

Hoop speelt een belangrijke rol in ons leven. Veel van de beslissingen die we maken zijn gestoeld op de hoop dat het ons leven of de wereld iets beter zal maken. Om te onderzoeken hoe hoopvol Nederlanders zijn, wordt sinds 2017 jaarlijks een meting gedaan met de Hoopbarometer. Deze barometer legt aan een groep Nederlanders vragen voor die een beeld geven van het gevoel van hoopvolheid in het land op dat moment. Dit jaar is daarnaast ook een onderzoek uitgevoerd onder inwoners van de provincie Zeeland. In dit rapport worden de bevindingen van dit onderzoek uiteengezet.

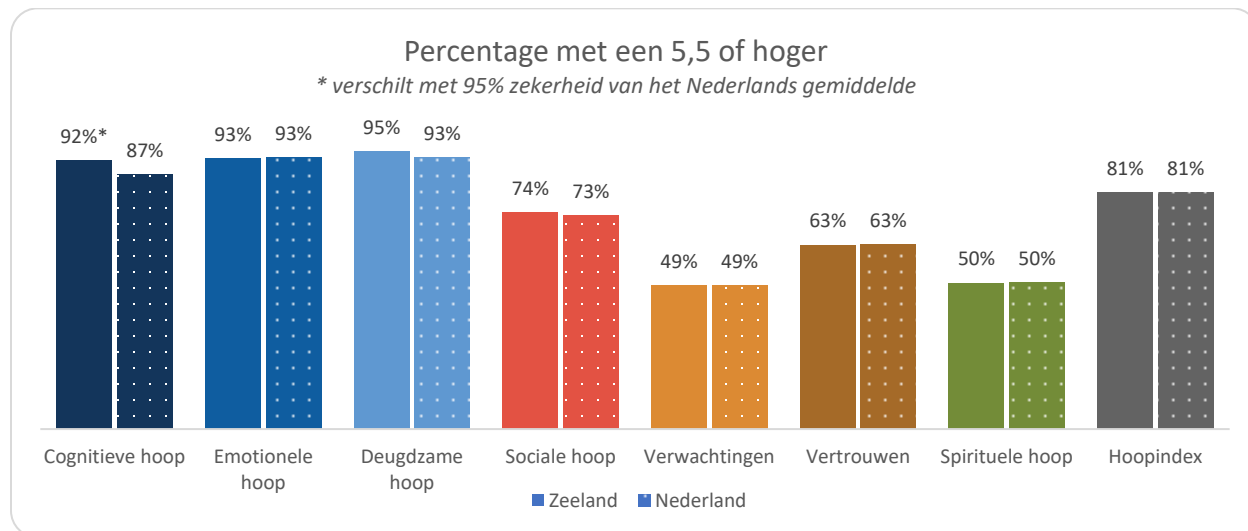
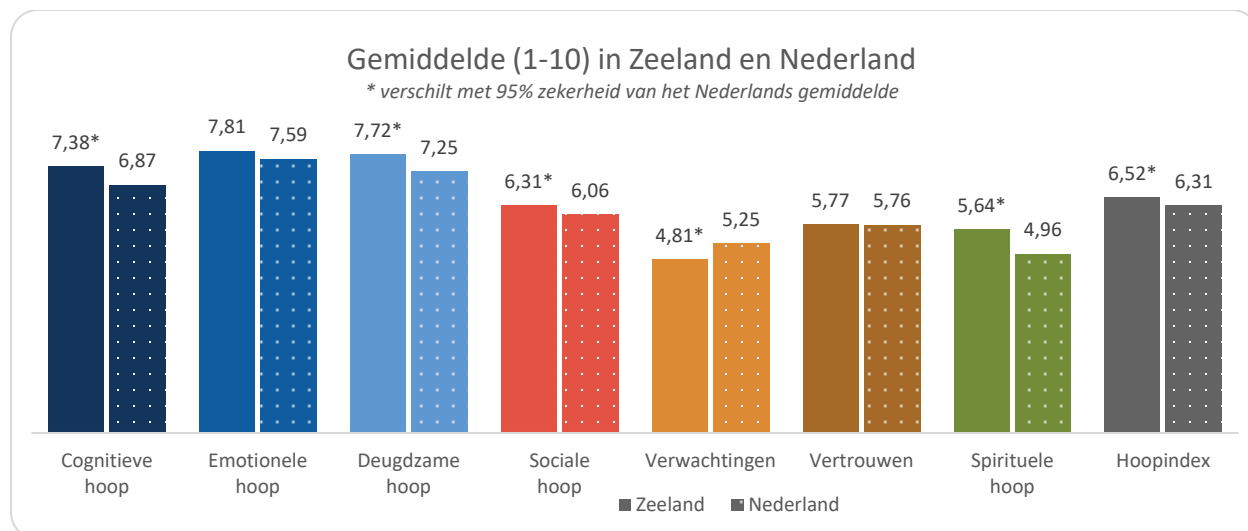
Wat is hoop?

In de Hoopbarometer wordt hoop gedefinieerd als een verlangen naar verbetering, waarvoor we bereid zijn te handelen, maar waarvan we nooit helemaal zeker zijn dat we het kunnen bereiken. Juist deze onzekerheid onderscheidt hoop van optimisme, en maakt dat hoop een belangrijke drijfveer is: zolang we niet zeker weten of we zullen krijgen wat we willen, blijven we ons inzetten. Hoop omvat verschillende dimensies van ons mens-zijn; het gaat om verlangens, overtuigingen en gedrag. Hoe hoopvol we ons voelen is daarom niet op een simpele, eendimensionale wijze te meten. Hoop omvat verschillende dimensies, en de Hoopbarometer tracht deze aspecten zo goed mogelijk in kaart te brengen. Daarbij maken we een onderscheid naar de volgende zeven dimensies van hoop:

1. **Cognitie:** de gedachten en overtuigingen die mensen hebben over de mogelijkheid een gehoopt doel te bereiken, en de verschillende paden die ze kunnen nemen om dit voor elkaar te krijgen.
2. **Emotie:** de gevoelens die gepaard gaan met hoopvolle gedachten. Deze emoties zijn minder bewust dan gedachten, zijn minder gemakkelijk te sturen, motiveren ons gedrag en zijn niet altijd rationeel, bijvoorbeeld wanneer we tegen beter weten in blijven hopen.
3. **Deugd:** de morele en constructieve eigenschap die mensen drijft om 'het juiste' na te jagen. Ook doet deugdzaam hoop altijd recht aan het belang van andere mensen. Deugdzaam hoop impliceert daarmee ook dat iemand probeert bij te dragen aan de hoop van een ander.
4. **Verbinding:** mensen zijn sociale wezens, en wanneer zij hun doelen najagen, doen zij dit zelden helemaal in isolatie van anderen. Sociale hoop impliceert dat mensen vertrouwen dat mensen in hun omgeving hen ondersteunen om hun doelen na te jagen.
5. **Verwachting:** maatschappelijke en persoonlijke verwachtingen sturen voor een belangrijk deel hoe we ons gedragen. We investeren eerder in bijvoorbeeld een onderneming of een opleiding als we positieve verwachtingen hebben van de toekomst.
6. **Vertrouwen:** vertrouwen in mensen om ons heen, maar ook in maatschappelijke instituties. Wanneer mensen weinig vertrouwen hebben in bijvoorbeeld de overheid, het rechtssysteem of de politie, neemt de hoop om als maatschappij of persoon te ontwikkelen sterk af.
7. **Spiritualiteit:** hoop gebaseerd op geloof of een niet-religieus waardenkader, zoals een hoger doel of waarde zoals mensenrechten, spirituele overtuiging, of transcendentie ervaring.

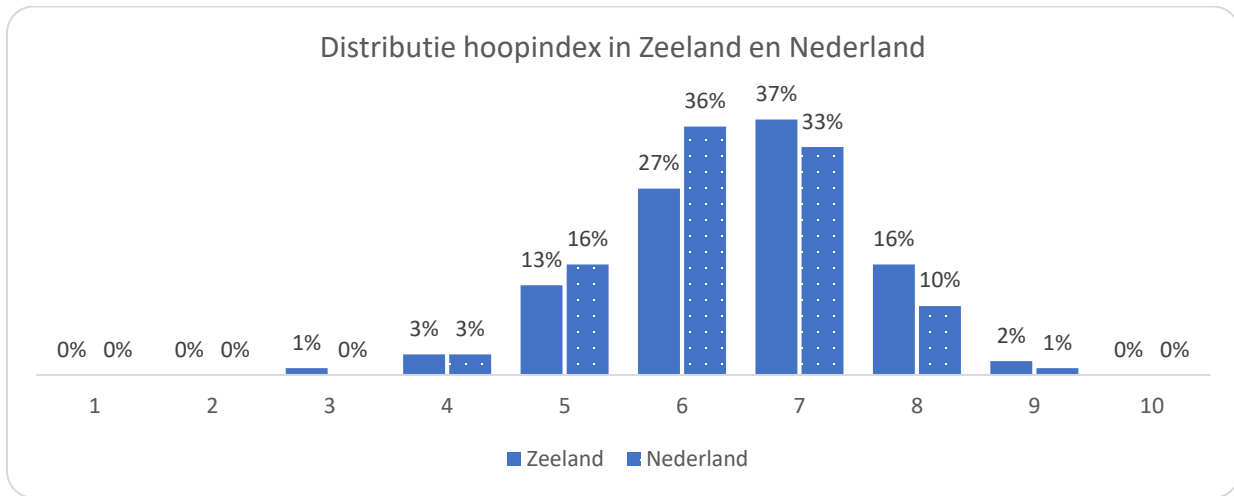
Empirisch onderzoek

Om te onderzoeken hoe hoopvol inwoners van Zeeland zijn, is een onderzoek uitgezet onder ruim 800 inwoners van deze provincie¹. In de vragenlijst die zij online hebben ingevuld, kregen zij onder andere vragen over hun verwachtingen, vertrouwen en andere vormen van hoop. Aangezien gelijktijdig ook een nationaal onderzoek is uitgezet onder ruim 900 deelnemers van het LISS-panel (Longitudinal Internet Studies for the Social sciences), kunnen we een vergelijking maken tussen deze groepen.

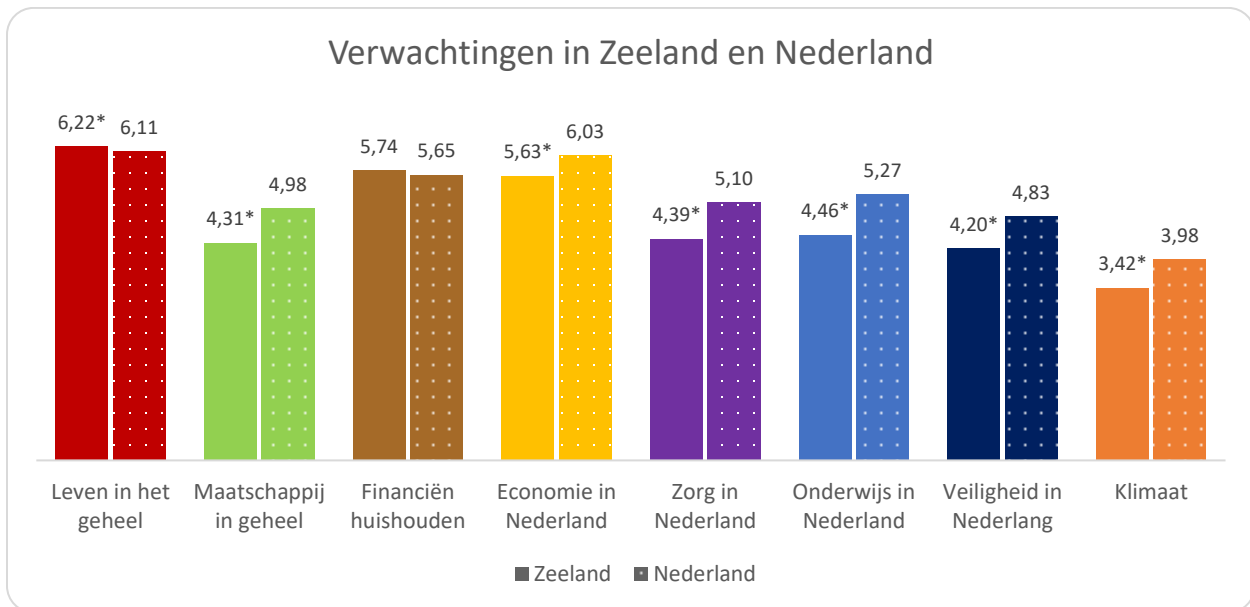

¹ Het panel is niet representatief voor de hele provincie. Zo zijn mannen, 65-plussers, hoger opgeleiden en inwoners van Middelburg oververtegenwoordigd.

Gemiddeld scoren inwoners van Zeeland een 6,5 op de hoopindex, het gemiddelde van de zeven dimensies van de Hoopbarometer, wat significant hoger is dan de landelijke gemiddelde score van 6.3². Ook scoort Zeeland hoger op cognitieve, deugdzame, sociale en spirituele hoop, maar lager op verwachtingen.

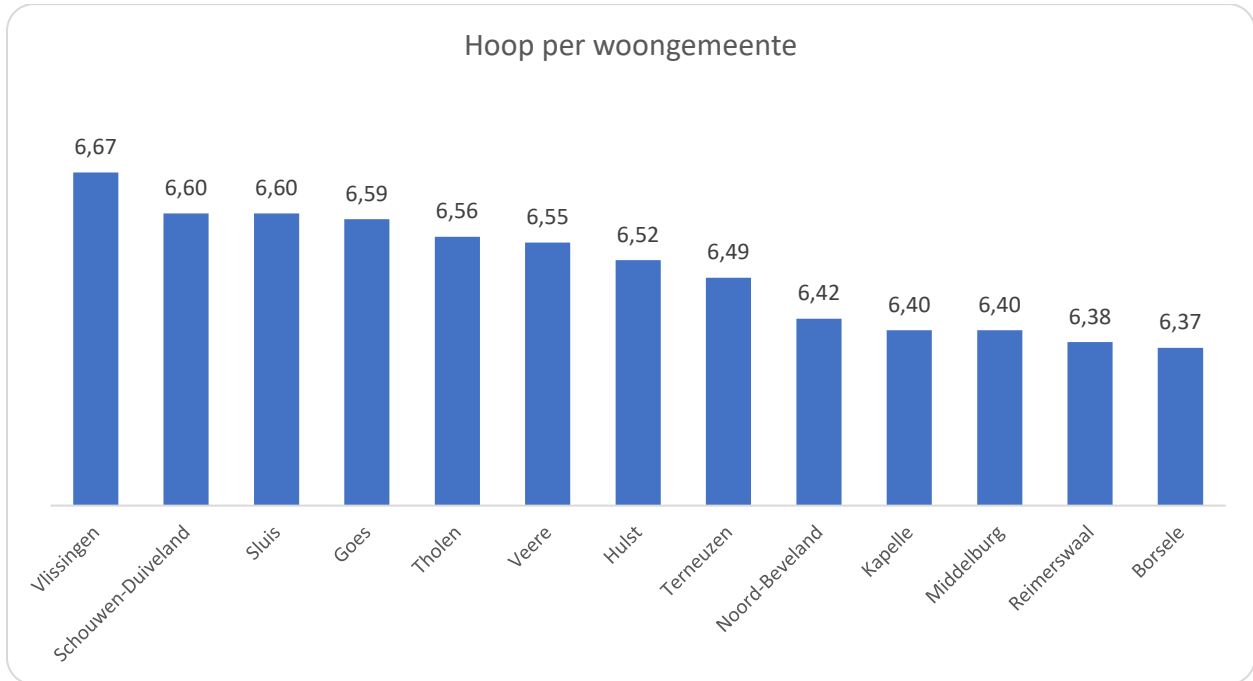

Hoewel Zeeuwen gemiddeld hoger scoren op de hoopindex, is er geen significant verschil in de hoeveelheid mensen die een 'voldoende' scoren (een 5,5 of hoger). Het lijkt er dus op dat de spreiding in Zeeland iets groter is: er zijn meer mensen die erg hoog scoren, maar ook een aantal mensen die erg laag scoren.

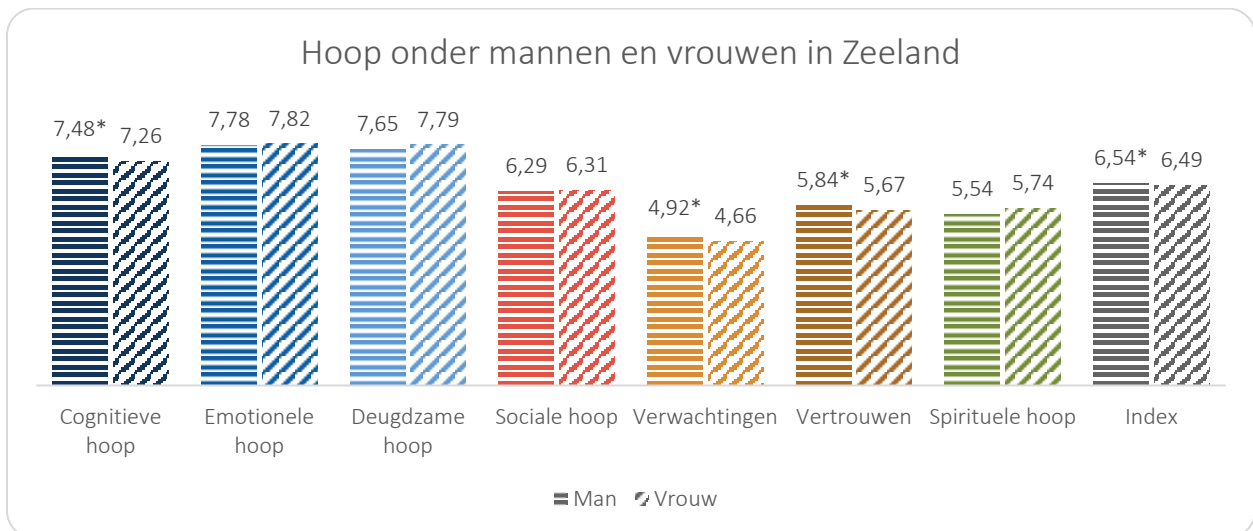

² Om te onderzoeken of Zeeland significant verschilt van het Nederlands gemiddelde, zijn regressies gedaan op de gemiddelde hoopscore, waarbij gecontroleerd wordt voor gender, leeftijd en opleidingsniveau. Significante verschillen duiden op een zekerheid van 95%.

Wanneer we inzoomen op de verwachtingen die mensen hebben, zien we dat Zeeuwen significant hoger scoren op de verwachtingen voor hun eigen leven, maar lager op verwachtingen voor de maatschappij als geheel, de economie van Nederland, de gezondheidszorg, het onderwijs, veiligheid en het klimaat. Al met al verwachten Zeeuwen dus minder vaak dan andere Nederlanders een verbetering voor het komend jaar als het gaat om maatschappelijke ontwikkelingen, maar zijn zij juist positiever over hun eigen leven.

De hoogste score op de Hoopindex gaat naar Vlissingen (6,67), gevolgd door Sluis (6,60) en Schouwen-Duiveland (6,60) terwijl het laagst wordt gescoord in Kapelle (6,40), Reimerswaal (6,38) en Borsele (6,37). Het is echter belangrijk op te merken dat het hier niet gaat om significante verschillen.

Dat niet iedereen hetzelfde voelt, valt ook op in de verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke inwoners van Zeeland. Vrouwen scoren significant lager dan mannen op de hoopindex, wat verklaard wordt door hun lagere score op cognitieve hoop, verwachtingen en vertrouwen.

Samenvatting

Al met al kunnen we concluderen dat inwoners van Zeeland vrij hoopvol zijn. Ze scoren hoger dan het Nederlands gemiddelde als het gaat om cognitieve, deugdzame, sociale, spirituele hoop, en daarmee op de algehele hoopindex. Zeeuwen scoren daarentegen wel lager op verwachtingen, waarbij zij optimistischer blijken te zijn over hun persoonlijk leven, maar juist pessimistischer over de maatschappij als geheel. Verder zien we dat niet alle groepen Zeeuwen even hoog scoren, zo zien we dat mannen gemiddeld iets hoopvoller zijn dan vrouwen. We zien geen noemenswaardige verschillen tussen de Zeeuwse gemeenten als het gaat om de algehele hoop.

**THE
HOPE
BAROMETER**

